

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 8 marca 2013 roku (data prezentaty) przeciwko (...) z siedzibą w W. powód R. P. wniósł o ustalenie, że:

1) pomiędzy pozwanym a powodem powstał i istnieje stosunek prawny, wynikający ze wstępnej umowy o współpracy na czas nieokreślony z dnia 29 listopada 2003 roku, wraz z aneksem z dnia 14 grudnia 2004 roku do wstępnej umowy o współpracę z dnia 29 listopada 2003 roku, której przedmiotem jest sprzedaż sprzętu elektronicznego przez pozwanego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej za wyłącznym pośrednictwem powoda;

2) pomiędzy pozwanym a powodem powstał i istnieje stosunek prawny, na podstawie którego pozwany zobowiązał się do dostarczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, na jego wyłączny koszt, sprzętu elektronicznego będącego przedmiotem umowy wraz z aneksem, jak również zobowiązał się zapewnić powodowi zaplecze do sprzedaży w postaci zamieszczania ogłoszeń prasowych, informacji/reklamy w Internecie oraz zobowiązał się do innych niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia celu w postaci sprzedaży towaru, a także udostępnienia powodowi sprzętu elektronicznego do testowania;

3) pomiędzy pozwanym a powodem powstał i istnieje stosunek prawny, na podstawie którego pozwany ponosi całkowitą odpowiedzialność wobec zamawiających/klientów z tytułu rękojmi za sprzęt elektroniczny a także, że po stronie pozwanego istnieje obowiązek ubezpieczenia sprzętu elektronicznego;

4) że pomiędzy pozwanym a powodem powstał i istnieje stosunek prawny, na podstawie którego, tytułem wynagrodzenia za wykonywane przez powoda czynności, pozwany zobowiązuje się do zapłaty powodowi kwoty 850 USD (osiemset pięćdziesiąt dolarów amerykańskich) za każdy miesiąc współpracy, płatne gotówką do rąk powoda w Rzeczypospolitej Polskiej do 30 dnia każdego miesiąca, jak również powód ma prawo do nieodpłatnego testowania nie więcej niż czterech różnych modeli sprzętu elektronicznego według własnego wyboru przez okres 10 tygodni od dnia odbioru sprzętu od pozwanego;

5) że pomiędzy pozwanym a powodem powstał i istnieje stosunek prawny, na podstawie którego działalność powoda nie była działalnością prowadzoną we własnym imieniu, ale w imieniu i na rachunek pozwanego;

6) że pomiędzy pozwanym a powodem powstał i istnieje stosunek prawny, na podstawie którego pozwany prowadził w Polsce działalność gospodarczą poprzez położony na terytorium Polski zakład zgodnie z art. 5 ust. 5 Umowy z dnia 20 stycznia 1994 roku między R. Rzeczypospolitej Polskiej a R. Republiki Litewskiej w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku. Ponadto żądanie pozwu obejmowało zasądzenie na rzecz powoda kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa adwokackiego (pozew k. 1-8).

W uzasadnieniu podniesiono, że w dniu 29 listopada 2003 roku powód zawarł z pozwanym wstępną umowę o współpracy na czas nieokreślony, zmienioną aneksem z dnia 14 grudnia 2004 roku, z której wynikają zobowiązania stron opisane w pkt. 1-5 petitum pozwu, a która nie została wypowiedziana przez żadną ze stron do dnia złożenia pozwu. Powód bezskutecznie podejmował próby nawiązania kontaktu z pozwaną spółką, która ignoruje jego korespondencję.

Uzasadniając interes prawny w wytoczeniu przedmiotowego powództwa powód wskazał, że stan niepewności prawnej co do aktualnej sytuacji prawnej powoda wynika z kwestionowania przez pozwanego istnienia łączącego go z powodem stosunku prawnego, a merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy zakończy istniejący spór i prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takowych w przyszłości. Dodatkowo interes prawny powoda przejawia się w potrzebie jego ochrony przed ewentualnym, przyszłym dochodzeniem roszczeń przez klientów pozwanej spółki, która ponosi całkowitą

odpowiedzialność wobec zamawiających za sprzęt elektroniczny z tytułu rękojmi oraz zobowiązana jest do jego ubezpieczenia.

W imieniu strony pozwanej, mimo prawidłowego powiadomienia o terminie rozprawy, nikt nie stanął na rozprawie i nie zajął stanowiska (protokół rozprawy k. 621).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 29 listopada 2003 roku między (...) z siedzibą w W. jako Firmą, reprezentowaną przez Prezesa Zarządu S. G., a R. P. jako (...) została zawarta wstępna umowa o współpracy, której przedmiotem była sprzedaż dokonywana przez Firmę za wyłącznym pośrednictwem Przedstawiciela, który działał w imieniu Firmy, na jej rzecz i ją reprezentował na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (§ 1 pkt. 1 i 2 umowy). Zgodnie z § 2 pkt. II ppkt. 1-3 umowy, Firma zobowiązała się do dostarczania sprzętu elektronicznego na własny koszt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zapewnienia Przedstawicielowi zaplecza do sprzedaży w postaci zamieszczania ogłoszeń prasowych, informacji/reklamy w Internecie oraz innych niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia celu w postaci sprzedaży towaru ze wskazaniem jako numeru kontaktowego numeru telefonu Przedstawiciela, a także udostępniania Przedstawicielowi sprzętu elektronicznego do testowania. § 5 pkt. 3 i 4 umowy przewidywały, że obowiązek ubezpieczenia sprzętu leży po stronie Firmy oraz że ponosi ona całkowitą odpowiedzialność wobec zamawiających/klientów z tytułu rękojmi za wysłany przez Przedstawiciela sprzęt elektroniczny. W § 8 strony postanowiły, że umowa została zawarta na czas nieokreślony, a każda ze stron mogła rozwiązać umowę z zachowaniem 3 (trzy) miesięcznego okresu wypowiedzenia ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego (umowa k. 19-22).

W dniu 14 grudnia 2004 roku strony zawarły aneks do w/w umowy, zgodnie z którego § 2 R. P. tytułem wynagrodzenia miał prawo do testowania modeli sprzętu elektronicznego według własnego wyboru przez okres 10 (dziesięciu) tygodni od dnia odbioru sprzętu od Firmy i nie więcej niż 4 (cztery) sztuki sprzętu w tym samym okresie czasu (pkt 1). Tytułem wynagrodzenia za czynności wykonywane na rzecz (...) opisane w § 2, 3, 4 i 5 wstępnej umowy o współpracy, strony uzgodniły je w wysokości 850 USD (osiemset pięćdziesiąt dolarów amerykańskich) za każdy miesiąc współpracy, począwszy od stycznia 2005 roku, płatne gotówką do rąk Przedstawiciela w Polsce, do 30-tego dnia każdego miesiąca (umowa k. 27-28).

R. P. wykonywał umowę zgodnie z jej postanowieniami. Żadna ze stron nie wypowiedziała umowy (zestawienia transakcji k. 41-45, 69-74, 105-10, historia rachunku bankowego k. 46-68, 75-104, 111-157, pokwitowania przyjęcia gotówki k. 158-169, potwierdzenia odbioru towaru, dowodów sprzedaży, listów przewozowych k. 172-174, 179-185, 188-189, 193-403, dowody wypłaty wynagrodzenia k. 404-411, zeznania świadka M. Ś. k. 580-581).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o twierdzenie powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie, ponieważ nie budziły uzasadnionych wątpliwości ani nie zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339 § 2 kpc). Twierdzenia te zostały bowiem potwierdzone dokumentami złożonymi do akt przez powoda, a także zeznaniami świadka M. Ś., którym Sąd dał wiarę w całości. W odniesieniu do dokumentów, które zostały przedłożone w formie zwykłych kserokopii, strony nie zakwestionowały rzetelności ich sporządzenia, ani nie żądały złożenia przez stronę przeciwną ich oryginałów (zgodnie z art. 129 kpc). Także Sąd badając te dokumenty z urzędu nie dopatrył się w nich niczego, co uzasadniałoby powzięcie jakichkolwiek wątpliwości, co do ich wiarygodności i mocy dowodowej, dlatego stanowiły podstawę dla poczynionych w sprawie ustaleń.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie niemalże w całości, tj. co do żądań zawartych w pkt. 1-5 pozwu, zaś w pozostałej części – z uwagi na brak interesu prawnego - należało je oddalić.

Przedmiotowym powództwem złożonym w trybie art. 189 ustawy z dnia 17 listopada 1964 roku – Kodeks postępowania cywilnego (tj. Dz. U. z 2014 roku, poz. 101 ze zm., powoływany dalej w skrócie jako kpc) powód domagał się ustalenia,

że między nim a (...) z siedzibą w W. istnieje stosunek prawny wynikający ze umowy z dnia 29 listopada 2003 roku wraz z aneksem z dnia 14 grudnia 2004 roku.

Art. 189 kpc stanowi, iż powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Zgodnie z utrwalonym w judykaturze i piśmiennictwie stanowiskiem, interes prawny stanowi przesłankę merytoryczną powództwa o ustalenie, która decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, że wymieniony w powództwie stosunek prawny lub prawo istnieje.

Drugą przesłanką merytoryczną jest z kolei wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Pierwsza z wymienionych przesłanek jest przesłanką skuteczności (dopuszczalności), druga zaś – przesłanką zasadności powództwa. Nieistnienie którejkolwiek z nich uzasadnia oddalenie powództwa. Ciężar dowodu tych przesłanek spoczywa zgodnie z art. 6 kc na powodzie (vide: wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 1999 roku, II CKN 422/98, LEX nr 528143, z dnia 21 lutego 1997 roku, II CKU 7/97, LEX nr 29538, Prok.i Pr.-wkł. (...), z dnia 27 czerwca 2001 roku, II CKN 898/00, LEX nr 52613, z dnia 30 listopada 2000 roku, I CKN 903/00, LEX nr 512061).

Z powyższego wynika, że powództwo o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa przysługuje zawsze wtedy, gdy powód wykaże swój interes prawny, niezależnie od tego, czy są wystarczające podstawy materialnoprawne do uwzględnienia tego powództwa, jednakże jego uwzględnienie jest zależne od potwierdzenia w wyniku przeprowadzonego postępowania sądowego, że wystąpiły przesłanki materialnoprawne, na których opierało się powództwo (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2012 roku, II CSK 473/11, LEX nr 1170228).

Z kolei przez stosunek prawny rozumieć należy wyróżnione przez normy prawne zachowanie lub kompetencje podmiotu uprawnionego, któremu podporządkowane są określone obowiązki innego podmiotu. Stosunek prawny może wynikać zarówno z umowy, jak i z czynu niedozwolonego. W odniesieniu do pojęcia prawa z art. 189 kpc chodzi o prawo podmiotowe, unormowane w prawie przedmiotowym (Żyznowski T. [w:] Dolecki H. [red.], Wiśniewski T. [red.], Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Artykuły 1-366, LEX, 2013). Niewątpliwie jest więc, że żądanie pozwu ustalenia stosunku prawnego powinno dokładnie określać ten stosunek, zarówno pod względem przedmiotowym, jak i podmiotowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 września 1999 roku, I PKN 263/99, OSNP 2001/2/36, LEX nr 44923). Trzeba nadto pamiętać, że orzeczenie oparte na art. 189 kpc ma charakter deklaracyjny, a więc Sąd ustala jedynie istnienie określonej sytuacji prawnej (stosunku prawnego lub prawa). Powództwo to nie służy więc wykreowaniu stosunku prawnego lub prawa, które przed jego wytoczeniem nie istniały (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2003 roku, V CK 37/02, LEX nr 602321, z dnia 16 grudnia 1998 roku, III CKN 82/98, LEX nr 1215092, z dnia 13 marca 1996 roku, II CRN 198/96, M.Prawn. 1996/8/6-6).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd stwierdził, że zostały spełnione omówione wyżej przesłanki uzasadniające ustalenie istnienia stosunku prawnego między stronami. Wobec niestawiennictwa strony pozwanej na rozprawie i niezajęcia przez nią stanowiska w sprawie, Sąd wydał wyrok zaoczny (art. 339 § 1 kpc). Należy zwrócić uwagę, że wyrok zaoczny cechuje szczególna podstawa faktyczna. Zgodnie bowiem z art. 339 § 2 kpc sąd przyjmuje za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Zgodnie z twierdzeniem pozwu, interes prawny powoda w ustaleniu istnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy o współpracę i aneksu do niej przejawiał się w tym, że pozwany ten stosunek kwestionował, a ponadto nie odbiera adresowanej do niego korespondencji. Niewątpliwie uznać należy, że takie zachowanie pozwanej spółki powoduje niepewność sytuacji prawnej powoda, a więc ma interes prawny w tym, żeby ową niepewność usunąć w drodze powództwa o ustalenie. Trzeba bowiem zwrócić uwagę, że żadna ze stron nie wypowiedziała przedmiotowej umowy, co – zgodnie z jej postanowieniami – powoduje, że łączy ona nadal strony postępowania, wraz ze wszystkimi prawami i obowiązkami z niej wynikającymi. Brak możliwości kontaktu z przedstawicielem pozwanej spółki uniemożliwia jakąkolwiek weryfikację jej faktycznego stanowiska co do kontynuacji tej umowy. Stąd

też w interesie powoda leży, by ustalenie istnienia stosunku prawnego określonego poszczególnymi postanowieniami tej umowy zostało rozstrzygnięte w drodze orzeczenia sądowego, które usuwa wszelką niepewność w tej materii. Słuszność ma także powód twierdząc, że ustalenie istnienia stosunku prawnego wykreowanego przedmiotowymi umowami może zapobiec ewentualnym naruszeniom jego interesów w przyszłości, w razie dochodzenia przez zamawiających ewentualnych roszczeń wynikających z rękojmi, z którego to tytułu całkowitą odpowiedzialność ponosi strona pozwana.

W niniejszej sprawie niewątpliwie zostały również spełnione przesłanki materialnoprawne powództwa, tj. istnienie stosunku prawnego wraz z wynikającymi z niego zobowiązaniami opisanymi w pkt. 1-5 petitum pozwu. Zobowiązania te wynikają wprost z postanowień umownych wstępnej umowy o współpracę z dnia 29 listopada 2003 roku i aneksu do tej umowy z dnia 14 grudnia 2004 roku, znajdujących się w aktach sprawy.

Wobec powyższego Sąd w składzie orzekającym uznał, iż zasadne jest uwzględnienie powództwa we wskazanej części. W tym zakresie twierdzenia powoda co do podstawy faktycznej powództwa nie budziły wątpliwości Sądu, gdyż potwierdził je zgromadzony w aktach sprawy materiał dowodowy. Żadna z okoliczności niniejszej sprawy nie nasunęła również przypuszczenia, że twierdzenia powoda zostały przytoczone w celu obejścia prawa.

Jednocześnie Sąd zaś uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie w części pkt. 6 petitum pozwu dotyczącej żądania ustalenia, że pomiędzy pozwanym a powodem powstał i istnieje stosunek prawny, na podstawie którego pozwany prowadził w Polsce działalność gospodarczą poprzez położony na terytorium Polski zakład zgodnie z art. 5 ust. 5 Umowy z dnia 20 stycznia 1994 roku między R. Rzeczypospolitej Polskiej a R. Republiki Litewskiej w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu i majątku (dalej jako „umowa w sprawie unikania podwójnego opodatkowania”). Powód nie miał bowiem interesu prawnego w takim ustaleniu.

Należy zwrócić uwagę, że omawiane żądanie pozwu, w przeciwieństwie do pozostałych, nie wynikało wprost z zawartej umowy. Sprowadzało się ono zatem do tego, by Sąd dokonał interpretacji prawnej wskazanego przepisu w/w umowy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, co - zdaniem Sądu, nie jest dopuszczalne w drodze niniejszego powództwa o ustalenie.

Zgodnie z treścią art. 2 umowy w sprawie unikania podwójnego opodatkowania, dotyczy ona, bez względu na sposób poboru, podatków od dochodu i od majątku, które pobiera się na rzecz każdego Umawiającego się Państwa, jego jednostek terytorialnych lub władz lokalnych (ust. 1). Za podatki od dochodu i od majątku uważa się wszystkie podatki, które pobiera się od całego dochodu, od całego majątku albo od części dochodu lub majątku, włączając podatki od zysku z przeniesienia tytułu własności majątku ruchomego lub nieruchomego, jak również podatki od przyrostu majątku (ust. 2). Choć więc w art. 5 ust. 5 zawarto wskazanie, że „jeżeli osoba (...) działa w imieniu przedsiębiorstwa i osoba ta posiada i zwyczajowo wykonuje pełnomocnictwo do zawierania umów w Umawiającym się Państwie w imieniu przedsiębiorstwa, to uważa się, że przedsiębiorstwo to posiada zakład w tym Państwie w zakresie prowadzenia każdego rodzaju działalności (...)”, to uregulowanie to zostało wprowadzone na użytek unormowania zawartego w art. 7, regulującego opodatkowanie zysków przedsiębiorstw. Interpretacja, w którym państwie należy opodatkować zyski powoda wynikające ze współpracy z pozwaną spółką, należy do organów podatkowych, zaś orzeczenie sądu powszechnego w tym przedmiocie nie mogłoby być dla nich wiążące. Nie dotyczyłoby bowiem one cywilnoprawnego stosunku prawnego. W takim wypadku nie można więc uznać, by ewentualne rozstrzygnięcie Sądu mogłoby w jakikolwiek sposób ukształtować sytuację prawną powoda, nie ma on więc żadnego interesu prawnego w takim orzeczeniu.

W razie kwestionowania przez powoda decyzji właściwych organów jego interesy będą podlegały ochronie we właściwym trybie, tj. w postępowaniu podatkowym, a nie w postępowaniu cywilnym. Ocena charakteru podatkowego określonego stosunku prawnego należy przecież do kognicji organów podatkowych – a nie sądu cywilnego. Dlatego z punktu widzenia niniejszego procesu powód nie miał więc w analizowanym zakresie interesu prawnego, dlatego Sąd orzekł jak w **pkt. VI** sentencji wyroku oddalając powództwo w tym zakresie. O trafności w/w rozstrzygnięcia

przemawia także treść art. 189¹ kpc oraz art. 199a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacja podatkowa (tj. Dz. U. z 2015 roku, poz. 613 ze zm.), które przekazują sądom cywilnym jedynie ocenę cywilnoprawnego charakteru określonego stosunku prawnego.

Podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania (**pkt VII** sentencji) stanowił art. 98 § 1 i 3 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności stron za wynik postępowania. Powód poniósł następujące koszty procesu: opłata od pozwu w wysokości 1.617 złotych oraz wynagrodzenie pełnomocnika powoda będącego radcą prawnym w wysokości 2.400 złotych – zgodnie z § 6 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 roku, poz. 490 ze zm.), powiększone o opłatę skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 złotych, łącznie 4.034 złotych.

Zarządzenie: (...).